

AMERIČKI REVOLUCIONARNI RAT IZ PERA MERSI OTIS VOREN

Violeta M. Janjatović, Državni univerzitet u Novom Pazaru,
violetavesic@gmail.com

UDK 821.111(73).09
UDK 94(73)

Apstrakt: Druga polovina XVIII veka i američki Rat za nezavisnost predstavljaju izuzetno važan period, ne samo zbog istorijskog konteksta i rađanja nove nacije, već i zbog svog značaja za književnu istoriju Amerike. Ovaj period beleži ogroman književni opus posvećen borbi za nezavisnost, slavi američke nacije, veličanju istaknutih pojedinaca u revolucionarnoj borbi, kada je reč o autorima iz redova patriota, ali i antirevolucionarno inspirisanim delima koja su pozivala na odanost Velikoj Britaniji, a čiji su autori bili iz redova lojalista. Američki dramski pisci su uzeli aktivno učešće u američkoj revolucionarnoj borbi, a ovaj rad analizira tekst i kontekst rata iz patriotskog ugla i to kroz dela jedne od prvih ženskih dramskih pisaca na tlu Amerike, Mersi Otis Voren. Pored tumačenja značaja njenog dramskog stvaralaštva i satire kao moćnog oružja u američkom revolucionarnom ratu, ovaj rad istražuje i termin „republikanska majka”, a koji je uvela Mersi Otis Voren da opiše promene u ulozi žena u američkom društvu i kulturi, potvrdi svoj autoritet pisca i borca za nezavisnost i olakša put ženama piscima u XIX veku.

Ključne reči: Američka revolucija, patriote, lojalisti, drama, satira, Mersi Otis Voren, žensko autorstvo

1. Uvod

Da bi se proučavala Američka revolucija, kako ističe istoričar Dejvid Remzi (Ferguson 426), neophodno je proučavati revolucionarnu književnost. On tvrdi da su u proglašenju američke nezavisnosti i rađanju američke nacije podjednaku ulogu i odgovornost imale kako štamparska presa i pero, tako i puška. Amerika je morala da ostvari nezavisnost u politici, ali i u književnosti, a potreba za isključivo američkom književnošću podudara se sa periodom izbijanja nemira 1765. godine (Gilmore 548). Ono oko čega se svi književni kritičari slažu je da su književna dela imala i uvek će imati obavezu da služe društvu. Cilj književnosti, ali i bilo kog drugog umetničkog dela nije samo da izrazi lična osećanja i pruži estetski doživljaj, već da utiče na opšte dobro ljudi. Tako su i prvi pisci na tlu Amerike, zastupajući Aristotelove postulate, isticali kako estetsku, tako i didaktičku stranu književnosti. Opšte je poznato da ratni sukobi ne promovišu odmah rast broja književnih dela. Ipak, kada govorimo o Američkoj revoluciji, može se reći da pera nisu dugo čekala neuposlena dok se američka nacija rađala. Spisi koji su nastajali pre, tokom i posle revolucionarnog rata bili su inspirisani jakim emocijama koje je vreme probudilo, a najviše prezirnim sarkazmom i zajedljivom satikom. Satire

koje su razmenjivali vodeći dramatiisti iz redova patriota i lojalista izazivale su smeh s jedne strane, ili bes i ljutnju s druge, nakon čega bi usledili novi sukobi. U početku potencijalna, a kasnije i izvesna revolucija naterala je dramatiiste da definišu sebe, svoje protivnike kao i prirodu samog sukoba na način koji ostaje intrigantan i moćan više od dve stotine godina kasnije (Sears 127-128). Ovaj rad pokušaće da analizira američki revolucionarni rat iz patriotskog ugla, ali istovremeno i iz ugla jedne od prvih žena pisaca pisama i drama na američkom kontinentu, Mersi Otis Voren.

2. Mersi Otis Voren: republikanska majka

Povezana rođenjem, brakom i prijateljskim vezama sa brojnim liderima patriotskog pokreta Masačusetsa, Mersi Otis Voren je i sama postala borac za nezavisnost kroz pisanu reč revolucije, pa s pravom nosi titulu jedne od „majki nacije” (Roberts 37). Po rečima Elizabet Elet (Elizabeth Ellet), žene pisca iz XIX veka, Mersi Otis Voren je bila jedna od najuticajnijih žena u periodu Američke revolucije. Kao pisac, ona je bila ispred svog vremena. Snagom svog intelekta zauzela je izuzetno visoko mesto u književnim krugovima perioda u kojem je živela. Originalnost ove žene je bila iznenađujuće velika. Iako u toku svog života nikada nije imala priliku da vidi profesionalne glumce na delu ili da odgleda dramsku predstavu, ona je bila dovoljno hrabra da se upusti u ozbiljan posao pisanja dramskih komada. Šta više, Vorenova se nije mogla pohvaliti bogatim životnim iskustvom koje bi joj poslužilo kao inspiracija za pisanje dramskih komada. Ona nikada nije putovala, a svet koji je imala priliku da vidi prostirao se od Bostona do Providensa. Upoznala je samo mali deo morske obale, a planine i brda nije videla. Jedini jezik kojim je govorila bio je njen maternji. I pored svih tih ograničenja, Mersi Otis Voren je uspela da u svojim pesmama, dramama i istoriji izrazi dubinu prirode i predvidi rast nacije. Za sve to vreme njen život je bio nalik životu nekog od likova iz njenih tragedija. Bio je to život obične domaćice, koji je obilovao tugom više od prosečnog, ali koji je obećavao srećan kraj. Dok je njen spoljašnji život imao jasne granice koje nisu bile podložne promeni, njen unutrašnji život se odlikovao kompleksnošću i razlikama. U njemu je bilo avanture, tragedije, herojstva, uspeha i razočaranja, borbe, neuspeha, ispunjenja, frustracija, sreće i tuge (Anthony 11).

Ukoliko posmatramo njena interesovanja koja su više priličila muškarcima, ne čude njena prijateljstva sa njima. Možda je razlog tome bila želja da bude blizu onih koji su obrazovaniji od nje. Ona je, naime, često priznavala kako muškarci imaju veće obrazovne mogućnosti u odnosu na žene. Dok se neki od njih školuju u najboljim svetskim školama, žene su ograničene kulturom i tradicijom na dom i na ono što im pruža njihova neposredna okolina (14-15). S toga i ne čudi mišljenje mnogih pisaca, političara i istoričara vremena u kojem je živela, da jedna žena ne može biti dovoljno sposobna i obrazovana da napiše tako znača-

jna propagandna dela, kojim se Mersi Otis Voren mogla pohvaliti. Iz tog razloga, Vorenova je u jednoj prepisci sa Džonom Adamsom zatražila od njega da potvrdi njeno autorstvo, što je on kasnije i uradio (Adams 98-99). Onom malom broju žena koje je imala za prijatelje, Mersi Otis Voren je bila podjednako odana. U prvom redu se misli na Abigejl Adams (Abigail Adams), koja je po duhu i intelektu bila najbliža njoj. Zajedno sa njom, ali i sa Sjuzan B. Entoni (Susan B. Anthony), kao i sa Elizabet Kedi Stenton (Elizabeth Cady Stanton), Mersi Otis Voren je bila jedna od prvih žena koja je na prostorima Amerike pokrenula pitanja prava žena i pojedinaca. Iz današnje perspektive se nesumnjivo može zaključiti da bi sve one, da su bile malo manje posvećene patriotskim idejama, bile istaknute predstavnice feminizma njihovog perioda (14-15).

Književni opus Mersi Otis Voren sadrži i veliki broj pisama, koja je razmeњivala sa istaknutim predstavnicima američkog društva, od kojih je većina pripadala bliskom krugu njenih prijatelja. Ta pisma su retko kada bila kratke sadržine, kao da je Vorenova tokom pisanja zamišljala istoriju kako je stalno posmatra i podstiče da bude što sadržajnije. U periodu od četrdeset godina, sve do njene smrti 1814. godine, Mersi Otis Voren je izražavala svoje molitve, bes i plač kroz pisma. Verovala je da će nacija, koja se u to vreme rađala, tačno znati zašto se ona molila i šta je propovedala, čak i ako njeni sledbenici ne budu odmah uviđali mogućnosti koje su im se pružale. Pametna i posvećena politici, ona je otkrila da ima šta da kaže i nije se plašila da to uradi. Za nju su pisma bila privatni, ali i u isto vreme javni dokumenti – svedočanstva o razvoju nacije na tlu američkih kolonija. Na taj način moglo bi se reći da je kroz pisma ona svesno pokušala da definiše dužnosti i mogućnosti jednog Amerikanca (Richards and Harris xi).

Ipak, identifikovati Mersi Otis Voren možda nije tako lako kao identifikovati Ameriku koju je pokušavala da uoblič i popravi. Iako je bila autor tri političke satire, knjige pesama, kao i istorije Američke revolucije u tri toma, Vorenova je često bila u senci svojih političkih savremenika. Iz tog razloga su njena pisma od velikog značaja, jer nude svež pogled na Američku revoluciju i novu republiku, i to iz perspektive zainteresovanog i stilski elegantnog posmatrača (Stuart 6).

Biografi su često upućivali na jednu epizodu u njenom životu, za koju su smatrali da je podstakla Mersi Otis Voren da postane pisac. Bila je to tuča sa političkim neistomišljenicima u kojoj je učestvovao njen brat Džeјms, a koja je za posledicu imala razvijanje njegove već prethodno prisutne mentalne bolesti u veći stepen retardiranosti. Biografi ovaj razlog opravdavaju činjenicom da je Mersi Otis Voren u svojim pismima često pominjala brata i njegova rana nastojanja da se izbori za prava kolonijalnih Amerikanaca (Stuart 5). Nesreća koju je doživeo njen brat je u to vreme možda bila dovoljan izgovor da započene karijeru pisca. Ipak, uzimajući u obzir njena ubeđenja, izgleda da je postojalo nešto drugo što je pokrenulo lavinu tog neustrašivog govora (Richards and Harris xiv).

Posmatrajući Vorenin odnos sa Džejsom Otisom, njenim suprugom, i njihov međusobni uticaj, neki istraživači su vrdili da je ona bila samo njegova marioneta. Takvo tvrđenje svakako ne može objasniti i opravdati njene kvalitete s jedne strane, ili s druge njena lična ograničenja. Ona je možda želela da svojim delima predstavlja Otisov glas, ali činjenica je da je glas koji je koristila bio ipak njen (xiv).

Pokušavajući da otkrijemo ko je zapravo bila Mersi Otis Voren dolazimo i do prijateljstva koje je imala sa Džonom i Abigejl Adams. Ranih sedamdesetih godina XVIII veka obe porodice, i Adamsovi i Vorenovi, su bile na istoj strani, delile iste republikanske ideale i protivile se kraljevskoj vlasti u Masačusetsu. U to vreme Mersi se sprijateljila sa Abigejl, koja je bila mlađa od nje i koja je pažljivo slušala njene savete i ideje, ali i sa Džonom, s kojim je razgovarala o političkoj situaciji u kolonijama. Od čestih susreta i korespondencije u godinama koje su prethodile revoluciji, njihov kontakt je tokom revolucionarnih godina postao ređi, da bi se kasnije potpuno udaljili, usled razilaženja u političkim stavovima. Vorenovi su, naime, bili izraziti predstavnici republikanaca, dok su Adamsovi bili federalisti. Kao aktivan učesnik revolucije, Mersi Otis Voren je kritikovala nedostatke u politici patriota, ali je u celini zastupala vigovski pogled na svet i smatrala da je republikanizam dobra budućnost nacije. Poslednja kap u već narušenim odnosima bilo je Mersino objavljivanje *Istorije početka, razvoja i kraja Američke revolucije (History of the Rise, Progress, and Termination of the American Revolution)* 1805. godine (Warren 1994). Način na koji je pisala o Džonu Adamsu i struji koju je zastupao, Adams je dočekaio serijom besnih pisama, u kojima je negirao istinitost detalja koje je iznela. Mersi Otis Voren nije ostala nema na ova pisma, pa je uzvratila istom formom, pismima, u kojima je još jednom ponovila već ono što je prethodno rekla u svom delu, a to je da je Adamsov osećaj važnosti bio preteran i pogrešan. Njihova prepiska je trajala nekoliko nedelja, da bi kasnije skoro potpuno prekinuli kontakt nakon uvreda koje su razmenili, i obnovili ga tek tokom poslednje godine njenog života (Richards and Harris xv).

Iako je Mersi Otis Voren započela svoju književnu karijeru pisanjem pisama i konvencionalne pastoralne poezije, njeni prvi prozni pokušaji, političke satire protiv predstavnika torijevaca, najznačajnije su uticale na rast njene reputacije kao propagandnog pisca i borca za nezavisnost. Zbog posvećenosti revolucionarnom ratu i borbi za nezavisnost, Mersi Otis Voren je ispunila svoje dramske komade iskrenim emocijama (Brown 187). Kada je govorila o svojim delima, Mersi je isticala da joj je želja bila da dela budu više moralistička, a manje estetski izbalansirana. U predgovoru dela *Pljačka Rima (The Sack of Rome)*, koje je posvetila Džordžu Vašingtonu, ona je rekla da se uživanje u pozorištu ponekada može iskoristiti i za pružanje moralnih pouka, dok u isto vreme, prikazivanje velikih istorijskih događaja otvara put filozofskom razmišljanju (Brown 183). Vorenini dramski komadi, a posebno prve tri satire, su od velikog značaja, jer su primerki književno-istorijskih dokumenata i rani primerki američke drame. Zasl-

gom novoistoričara, kao i ženskih i feminističkih pokreta na koje se novi historizam oslanjao, došlo je do otkrivanja marginalizovanih i zaboravljenih dela koja su napisale žene, a među kojima se svakako ističu i dramski komadi Mersi Otis Voren (Felbabov 12).

2.1 Satira kao žanr, ali i oružje u revolucionarnom ratu

Tokom prerevolucionarnog perioda, satira je postala važno političko oružje i vigovaca i torijevaca. Vorenova i ostali pisci revolucionarnog perioda samo su preuzeli konvencionalni, neoklasični oblik koji su koristili neki poznatiji engleski pisci XVIII veka, poput Džonsona, Svifta, Drajdna, Molijera i Voltera, a koji su kritikovali moderne društvene i političke uslove (Nocolay 44). Obzirom na to da je tradicionalni cilj satire da ispravi poroke koristeći smeh kao oružje, ova forma je bila pogodna za napade kolonista na represivnu englesku vladu i torijevce u kolonijama. Ostvarivanjem tog cilja, Mersi Otis Voren i ostali pisci iz redova patriota mogli su da se posvete građenju vokabulara reprezentativne vrednosti i razvijanju drugih književnih vrsta. Govoreći o književnim rodovima i vrstama, Kejt Dejvidson je izjavila da je roman književna vrsta koja pokazuje najveće karakteristike demokratije upravo iz razloga što je bila dostupna širokom krugu čitalaca (Davidson 44). Ipak, ova tvrdnja je, moglo bi se reći, primenljivija na satirične komade revolucionarnog perioda, čija je dostupnost čitalačkoj javnosti bila velika, s obzirom na to da su objavljivani u dnevnim novinama. Kako tvrdi Dejvidsonova, ova forma je bila posebno efikasna za promovisanje novih ideologija i novih vrednosti, u prvom redu patriotizma i demokratije. U tom procesu razvoja navedenih ideja i širenja revolucionarnog duha Vorenova je bila u mogućnosti da razvija publiku za svoja dela. Ozbiljne namere koje je ova mlada autorica imala rasle su kako je i ona izlazila iz anonimnosti. Njeni komadi nisu nikada izvedeni na sceni, ali svi revolucionarni pisci, uključujući i Mersi Otis Voren, pisali su s namerom da njihova dela budu pre svega objavljena u dnevnoj štampi i da ih pročita što veći broj ljudi (Nocolay 45). Čak se i sama borba između vigovaca i torijevaca u potpunosti odvijala u ideološki inspirisanim dnevnim novinama i časopisima. Dnevne novine, kao što su *Boston Gazette*, su na taj način ubrzo rasplamsale ideju nezavisnosti i napale neke od istaknutijih torijevaca. Neki od autora koji su svojim delima učestvovali u radu ovih novina bili su Semjuel Adams, Džon Adams, Džozef Voren, Džon Henkok i Džejms Otis. Još jedan časopis koji je bio veoma popularan u vigovskim krugovima je *Massachusetts Spy*, koji je počeo sa radom 1770. godine (Mott 75-81). Dnevna štampa inspirisana ideologijom torijevaca nije imala toliko zapažen uspeh. Najvažniji list je bio *The Censor*, razlog čijeg osnivanja je bila potreba da se odgovori na napade vigovaca, da se pruži podrška guverneru Tomasu Hačinsonu, kao i da se opravda utvrđena politička doktrina XVIII veka, a naročito ona koja je potvrđivala pravo Velike Britanije na vlast u kolonijama (Richardson 156-157). Upravo je snaga štampe

pomogla Merisi Otis Voren da objavljivanjem političkih satira ostvari karijeru profesionalnog pisca.

Prva u nizu je satira *Ulizica (The Adulateur)*, koja je objavljena u časopisu *Massachussets Spy* 1772. godine, a samostalno kao pamflet 1773. godine. Objavljena neposredno pre izbijanja Američke revolucije, ova satira se smatra jednim od najznačajnijih dela koja su izvršila uticaj na obrazovanje naroda o neophodnosti političkih promena na tlu američkog kontinenta (Warren 1918, 225-259). *Ulizica* duguje veliku popularnost anonimnim komentarima tokom prva dva čina, o čemu je Vorenova govorila kasnije u memorandumu sledećim rečima: "Pre nego što je autor dobro razmislio da li da javnosti predstavi još jednu scenu, komad je preuzet i izmešan sa komentarima nepoznatog autora" (Brown 178).

Zaplet komada se odvija oko Bostonskog masakra, koji se dogodio 5. marta 1770. godine, i oko toga kako su patriote videle poteze Tomasa Hačinsona pre i posle ovog događaja. Iako su brojni kritičari, među kojima je bio i Frenklin, često isticali mane ovog dramskog komada, kao što su loš zaplet, nerazvijeni likovi i nedostatak prefinjenosti, ovaj komad je ostvario svoj glavni cilj, predstavljanjem poroka i korumpiranosti britanskih zvaničnika u Bostonu, a u prvom redu Tomasa Hačinsona (Franklin viii-xi). Na samom početku dela upoznajemo se sa grupom rimskih patriota koji žale zbog represivne vladavine Velike Britanije i njenih kolonijalnih predstavnika. Iza njihovih imena, Brutus (Brutus), Markus (Marcus), Portius (Portius) i Kasius (Cassius), naslućuju se ličnosti Džejmsa Otisa, Džona Adamsa, Semjuela Adamsa, Džona Henkoka i ostalih poznatijih predstavnika američkih patriota (Tyler 2: 193). Oni su odlučni u tome da povrate slobodu, u kojoj su nekada uživali, ubijanjem zlog Rapatija (Rapatio), guvernera Servije. Lik Rapatija odgovara liku Tomasa Hačinsona, poslednjeg guvernera kolonije Masačusets Bej. Naime, Vorenova je prezirala Hačinsona kao guvernera koji ne samo da je izvršavao naredbe Britanaca, već je bio i jedan od vodećih pobornika uvođenja Zakona o vojsci u Americi. Ovim delom ona je htela da ukaže narodu na podvojenost Hačinsonove ličnosti i da prikaže njega i njegove ljude kao gladne, zle i potpune antiteze plemenitog Brutusa i ljudi okupljenih oko njega. Jezičkim izrazom koji ističe vrednosti vigovaca i njihovo poštenje naspram poroka i korupcije torijevaca, Brutus uspeva da pokrene svoje sunarodnike u revolt protiv tiranije (Nicolay 48). Istrajnost patriota se konačno isplati u trećem činu kada Rapatijo sreće ljute patriote i glumi pokajanje izjavljujući da želi da zaleči rane i sačuva zemlju koja krvari. U tom trenutku, on uspeva da ubedi patriote da se zaista promenio, ali već svojom narednom izjavom pokazuje da nije kada kaže: „Nepromišljene budale! Oni idu ka sopstvenoj propasti. Pusti ih neka se zabave mislima o slobodi" (Warren 1918, 248). Nešto kasnije on izjavljuje: „Despotska vladavina je moja prva, moja suverena želja" (251). Ovakve njegove misli i izjave postale su poznate javnosti iz pisama koja je uputio vlastima u Engleskoj, ali koja su sticajem okolnosti došla u ruke Semjuela Adamsa i kasnije pročitana u skupštini Masačusetsa. Na kraju ovog Voreninog komada, Hačinson, tj. Rapatijo,

uspeva svojom zlobom da pobedi naivne patriote koji, uvidevši da su prevareni, izražavaju kroz govor Brutusa nadu da će vremenom doći do pobune protiv Rapatijeve vlasti: "Neka slava ovih čudovišta izbledi i slomi se u ruševinama koje su sami stvorili. Za to vreme ti ćeš moja zemljo ponovo procvetati, osloboditi se nesreće i živeti vekovima" (259). Na taj način i Mersi Otis Voren želi da izrazi sopstvenu nadu u propast torijevaca, kao i u to da će haos koji trenutno vlada u kolonijama biti nadvladan, a red u Americi ubrzo ponovo uspostavljen.

Neoklasični koreni ovog komada vidljivi su ne samo u ideološkoj posvećenosti likova opštim vrednostima i slobodi, već i u manifestaciji pristojnosti i reda koje predstavnici patriota priželjkuju. Kraj, koji izražava strah da bi se opšte dobro moglo postići samo nakon prolivanja krvi, ističe jedan od interesantnijih elemenata komada Mersi Otis Voren, kao i opasnost negove kritike od strane vanistorijskog estete (Richardson 33). Kao što je već rečeno, karakterizacija nije posebno razvijena u ovom komadu, verovatno iz razloga što je prevashodni cilj autora bio da izloži svoje argumente na što efikasniji mogući način i izvrši uticaj na buduće događaje (Brown 14). Likovi su lišeni bilo kakve individualnosti i predstavljaju samo besne glasnike slobode. U tom pogledu i ovaj komad, kao i većina ostalih sa istom tematikom, napisanih u narednih deset godina, pokazuje izvesnu grubost. Bez obzira na napred navedene manjkavosti koje ih karakterišu u dramskom pogledu, ovi komadi se kao političke satire smatraju remek delima, a njihova veličina se ogleda u tome što predstavljaju moćno svedočanstvo o dešavanjima u kolonijama i osećanjima kolonista u periodu pre izbijanja revolucionarnog rata (Zagarri 57). Po objavljivanju ovog komada Mersi Otis Voren je postala veoma popularna, a o njoj popularnosti svedoči i izjava Džona Adamsa u pismu upućenom njenom suprugu, u kojem je, govoreći o Vorenovoj, Adams izjavio da na prostoru kolonija ne postoji pisac sličnih ili istih kvaliteta kao ona (Adams 335).

Njena druga politička satira *Poraz (The Defeat)* objavljena je u dva nastavka u časopisu *Boston Gazette* 1773. godine (Warren 2009, 31-43). Možda zbog njene fragmentarne forme, Frenklin je ovu satiru smatrao nepotpunim nastavkom njenog prethodnog komada (Franklin xi-xiii). I u ovom komadu glavna meta njenih napada je guverner Hačinson, imajući u vidu da je delo nastalo kao reakcija na objavljena Hačinsonova i Oliverova inkriminišuća pisma, do kojih je došao Bendžamin Frenklin, tada kolonijalni predstavnik u Velikoj Britaniji. Ova pisma su dokazala javnosti da je Tomas Hačinson stvarno manipulator, kakvim ga je Mersi Otis Voren i predstavila kroz lik Rapatija. Iako Bernard Bajlin u svojoj studiji tvrdi da pisma ne sadrže ništa više od onoga što je Hačinson već ranije javno izjavio, velika privrženost Velikoj Britaniji kojom su odisala ova pisma, bez sumnje je poslužila radikalnim vigovcima da ih detaljnije analiziraju i da ga napadnu zbog pojedinosti iznetih u njima (Bailyn 225-227). Pisma su iz Frenklinovih ruku prešla u ruke Tomasa Kašinga (Thomas Cushing), a onda su dospela do Džejsma Vorena. Vrlo je verovatno da ih je prvo video krug njegovih najbližih

prijatelja, a samim tim i Mersi Otis Voren. Kao i svaki drugi vigovac i ona je u pismima videla moćno oružje protiv režima torijevaca u Bostonu (Nicolay 50-51). Već u prvom delu komada Vorenova predstavlja politički i psihološki pad Rapatija. Uvođenjem monologa ona poboljšava psihološki portret njenog zlikovca. Ona u nastavku slika korumpiranost torijevaca, kojima su glavna motivacija pohlepa i žudnja za moći. Kao njihov, ujedno i Rapatijev, najveći greh ona upravo vidi tu pohlepu i izdaju sopstvene zemlje.

Drugi deo komada počinje Rapatijevim otkrićem da su njegova pisma objavljena. On kaže Limpitu (Oliver): "Maska je skinuta, a moje prezirno lice je sada poznato onima koje je najviše prevarilo" (Warren 2009, 38). Nakon saznanja da su pisma objavljena, Rapatijo i Limpit traže način da izbegnu svoju sudbinu. Dok Rapatijo proklinje počinioc, Limpit dolazi do rešenja problema. On predlaže da se obrate Filatesu (Philathes), propagandisti, iza kojeg slutimo lik autora Džonatana Sjuela, koji bi veštinom svog pera znao da odgovori vigovcima na adekvatan način. Ipak, i pored predloga i razmatranja mogućeg rešenja, epilog ovog komada ubrzo otkriva Hačinsonov pad i njegovo pogubljenje.

Objavljivanje pisama je izvršilo veliki uticaj na Hačinsonovu guvernersku karijeru i on je ubrzo bio prinuđen da se vrati u Englesku. Vorenova je bila svesna posledica koje je njeno delo proizvelo i njen epilog na neki način pokazuje izvesnu dozu žaljenja zbog toga. Ipak, nakon objavljivanja ovog komada, ona je bez sumnje bila zadovoljna zbog toga što je ispunila svoj patriotski cilj i nadjačala neprijatelja.

Dve godine kasnije, ona objavljuje satiru *Grupa (The Group)*, koja pokazuje još veće karakteristike propagandnog dela nego njena dva prethodna komada (Warren 1964, 209-232). Ovaj komad je objavljen 23. januara 1775. godine u časopisu *Boston Gazette*, a zatim tri dana kasnije u časopisu *Massachusetts Spy*. Uz pomoć Džona Adamsa, on je takođe objavljen u Njujorku i Filadelfiji, a neposredno pre bitke kod Leksingtona i samostalno, u formi pamfleta. Kod kasnijeg prepisivanja ovog rada, Džon Adams je naveo da se identiteti stvarnih osoba mogu lako povezati sa likovima u komadu, tj. da svi oni čitaoci koji su dobro informisani o političkoj situaciji u kolonijama mogu to uraditi (Adams 99). Zaplet se odvija oko namere engleskog kralja da ukine jedan deo Masačusetsa i da postavi savet čija bi uloga bila da pomaže kraljevskom guverneru u upravljanju kolonijom. Iako u koloniji Masačusets raste broj ljudi koji su lojalni kralju, pa ova namera i biva ostvarena, ipak postoji određen broj torijevaca koji se još uvek dvoume. Jedan od njih aludira na dešavanja u Voreninoj prethodnoj drami i kaže da je nekada poricao pravo kolonista na slobodu i verovao u dobrotu i mudrost Rapatija, zbog kojeg je bio spreman sve da rizikuje, ali da sada shvata da je Rapatijo izdao svoju zemlju (Warren 1964, 224). Međutim, iako se on dvoumi da li da nastavi sa zaverom protiv Amerikanaca ili ne, ostali članovi grupe su odlučni u tome da nastave. Kroz savet jednog od njih o tome kako da nastave sa despotizmom, Mersi Otis Voren ukazuje na destruktivno ponašanje torijevaca (227). U

drugom činu su prikazani članovi saveta koji sede za okruglim stolom i pričaju o stavovima o izdaji svojih američkih sunarodnika.

Pre objavljivanja ovog dela, Hačinsonova pisma su već bila dostupna javnosti, pa je Hačinson, iako se kroz lik Rapatija nije nijednom pojavio u drami, ipak bio prisutan u dijalozima kao najveći zlikovac. Razlika se ipak uviđa u tome što Hačinsona sada proklinju i njegovi nekadašnji saborci zbog toga što ih je zaveo i izdao. Gubitak Rapatija kao glavnog zlikovca ima dobre strane, jer Mersi Otis Voren sada ima priliku da razmatra motive i drugih pripadnika njegove grupe. Ona kontrastira podvojenost lojalista čija korumpiranost u moralnom i političkom smislu donosi kaos u kolonijama. Vorenova ponovo iznosi svoj stav da akteri njenog komada nisu u potpunosti posvećeni lojalističkoj ideologiji, već da su samo izdajice sopstvene svesti i zemlje. Ona povećava osećaj izdaje njenih sunarodnika prikazujući pokušaje nekoliko likova da racionalizuju svoje zle namere. U ovoj drami po prvi put nema likova iz redova patriota, a Mersi Otis Voren koristi bračni odnos dvoje ljudi da bi pokazala zlu prirodu torijevaca (Davies 307). Iako nema ženskih likova u komadu, dvojica muškaraca pričaju o svojim ženama. Prvi je toliko neosetljiv prema potrebi članova njegove porodice za sigurnošću da odlučuje da pokloni porodičnu kuću britanskim vojnim trupama. Na taj način on stavlja sopstvenu ambiciju ispred blagostanja porodice. Vorenova koristi ovaj primer da pokaže kako lojalizam Britanaca dovodi do sloma vrednosti, a u ovom slučaju institucije braka i porodice. S druge strane, drugi muškarac govori o tome da se oženio svojom suprugom iz materijalnih razloga i priznaje da je često maltretira. Ovakvim opisom karaktera drugog lika, jasno je da Mersi Otis Voren želi da istakne pravo žena na ličnu sigurnost i vlast. Ona implicitno ističe da žene moraju zakonom biti oslobođene od muškaraca koji ih zapostavljaju ili maltretiraju. Žene takođe moraju imati pravo da zaštite svoju decu od nasilnih očeva. One moraju imati pravo da podižu decu u skladu sa tradicijom i kulturom i da razvijaju vrline kod njih, što je ujedno i glavna dužnost „republikanske majke“. Prava koja je Mersi Otis Voren tražila za žene u ovom komadu mogu se porediti sa pravima koja su njen brat, suprug i ostali muškarci, prijatelji i patriote, tražili za Ameriku (Nicolay 54).

Iako istraživači njenog književnog opusa ukazuju na nedostatke u književnoj gracioznosti, ono oko čega se svi slažu je da i ovo delo, kao i njena prethodna dramska dela, postižu argumentom ono što ne mogu postići dramskom tehnikom (Friedman 194-215). S obzirom na to da su likovi ove drame predstavljeni kao izuzetno pohlepni ljudi, spremni da prodaju sve zarad lične dobiti, ovaj komad se svodi na nivo klevete, što ga čini veoma neprikladnim za dramsko izvođenje. Ipak, postoje podaci koji svedoče o tome da je komad izvođen pred publikom. Naime, na naslovnoj strani njujorškog izdanja iz 1775. godine piše da je delo već prethodno izvođeno (Warren 1964, 217).

Poput En Bredstrit, Mersi Otis Voren je pisala tokom perioda velikih promena u Americi. Svedočeći o društvenim i političkim vrenjima druge polovine

XVIII veka, ona je iskoristila priliku da izgradi sebe kao ženu pisca. Godine pre, kao i one tokom revolucije, beležile su sve veće učešće žena u tradicionalno muškim sferama života, kao što su ekonomija i politika (Stuart 5). Uvrštavanjem nekih novih vrednosti u listu tradicionalno ženskih obaveza, Mersi Otis Voren je vremenom razvila termin „republikanska majka”. Linda Kerber objašnjava važnost uvođenja ovog termina time da su lideri revolucije verovali da republika počiva na vrednostima njenih građana. Oni su verovali da će ne samo njihova generacija, već i naredne generacije Amerikanaca pokazivati i negovati te vrednosti. One institucije koje su po njihovom mišljenju garantovale te vrednosti uključivale su crkve, škole i porodice, a u okviru porodica ključnu ulogu su imale majke, koje su odgajale svoju decu i oblikovale ih u moralnom pogledu (Kerber 199-200). Uloga „republikanske majke” nije bila novina u Novoj Engleskoj. Njena uloga je samo sada bila malo promenjena i pored svih prethodnih obaveza, uključivala je i zaštitu religijskih vrednosti novog sveta.

Mersi Otis Voren je koristila termin "republikanska majka" da bi potvrdila svoj književni i kulturni autoritet, ali i da bi u isto vreme razvila veće mogućnosti za žene pisce u XVIII veku. Ona je proširila spektar tema dostupnih ženama piscima krećući se pri tom od prihvatljivih ženskih žanrova, kao što su epistolarni i poetski ka satiričnoj drami, a zatim i ka istoriji. Koristeći model „republikanske majke”, Vorenova je pomerila žensko autorstvo ka tradicionalno muškoj teritoriji i prešla put od beletristike do istorijskih pisama. Jedan od razloga za pojavljivanje prve američke žene pisca pisama su takođe i veća pismenost i obrazovanost kod kolonista, i muškaraca i žena. Do kasnih sedamdesetih godina, skoro svi muškarci u Novoj Engleskoj i šezdeset šest procenata žena bilo je pismeno (Auwers 209). Na osnovu toga, jasne su društvene, političke, ekonomske i kulturne promene nastale kao posledica masovnog opismenjavanja u Novoj Engleskoj. Više čitalaca je značilo raznovrsniju čitalačku publiku i uvođenje novih, kao i razvoj postojećih žanrova.

Revolucionarni period je mnogim ženama ponudio nova mesta u društvu. Pošto su muševci često odlazili od kuće zbog političkih ili vojnih obaveza, žene su preuzimale njihove uloge kako u porodici tako i u poslu (Dexter 35). Bilo je i onih koje su svuda išle za svojim muževima, nosile vodu američkim vojnim trupama, ili bile bolničarke. Žene su patriotizam upoznale upravo tako, kroz pomoć i dobrotvorni rad, da bi tek kasnije saznale kolika je njegova važnost bila u transformaciji i rastu kolonijalne žene uopšte (Kerber 105). Vek republikanizma je učinio napore Mersi Otis Voren legitimnim i to na dva načina. Prvo, on je smanjio kritike usmerene na žene pisce, jer su žene pisci sve više uzimale učešće u patriotskoj borbi. Drugo, akcenat na privatnim vrednostima doveo je do poboljšanog statusa žena, jer ih je društvo tradicionalno smatralo za prenosioce i čuvare morala i vrednosti. Koncept „republikanske majke” takođe je dozvolio ženama, među kojima je bila i Mersi Otis Voren, da konačno spoje javne i privatne uloge, ulogu pisca i ulogu majke, a da pri tom i dalje zadrže skromnost sopstvenog po-

la. Učešće ove velike žene u javnim dešavanjima i političkim i društvenim zbivanjima tokom borbe za nezavisnost bez sumnje je pokazalo put ne samo reformatorima XIX veka, već takođe i mnogim ženama piscima pisama i profesionalnim autorima, a kasnijim uvođenjem dela Mersi Otis Voren u kanon američke književnosti, novoistoričari su ponudili jedan novi, „ženski” pogled na društvene, istorijske i kulturne prilike tadašnjeg „muškog” sveta.

Literatura:

- Adams, Charles F. *The Works of John Adams*. Vol. IX. Boston: Little, Brown, 1854.
- Anthony, Katharine. *First Lady of the Revolution: The Life of Mercy Otis Warren*. Garden City, New York: Doubleday and Company, 1958.
- Auwers, Linda. "Reading the Marks of the Past: Exploring Female Literacy in Colonial Windsor, Connecticut." *Historical Method* 6.2 (2013): 204-214.
- Bailyn, Bernard. *The Ordeal of Thomas Hutchinson*. Cambridge: Harvard UP, 1974.
- Brown, Alice. *Mercy Warren*. New York: Charles Scribner's Sons, 1896.
- Brown, Jared. *The Theatre in America during the Revolution*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- Davidson, Cathy N. *Revolution and the Word: The Rise of the Novel in America*, New York: Oxford UP, 2004.
- Davies, Kate. *Catharine Macaulay and Mercy Otis Warren: The Revolutionary Atlantic and the Politics of Gender*. Oxford: Oxford UP, 2005.
- Dexter, Elisabeth A. *Colonial Women of Affairs: Women in Business and the Professions in America before 1776*. Boston: Houghton Mifflin, 1921.
- Felbabov, Vladislava. "Novi istorizam." *Dometiproleće-leto-jesen-zima* (2002): 7-42.
- Ferguson, Robert. A. "The American Enlightenment, 1750-1820." *The Cambridge History of American Literature*. Vol. I, 1590-1820. Ed. Sacvan Bercovitch. Cambridge: Cambridge UP, 1994. 345-538
- Franklin, Benjamin. "Introduction." *The Plays and Poems of Mercy Otis Warren*. Delmar, New York: Scholars' Facsimiles and Reprints, 1980. viii-xi.
- Friedman, Lawrence J. and Arthur H. Shaffer. "Mercy Otis Warren and the Politics of Historical Nationalism." *New England Quarterly*. June (1975):194-215.
- Gilmore, Michael. T. "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods." *The Cambridge History of American Literature*. Vol. I, 1590-1820. Ed. Sacvan Bercovitch. Cambridge: Cambridge University, 1994. 539-693
- Kerber, Linda. *Women of the Republic: Intellect and Ideology in Revolutionary America*. New York: Norton, 1986.

- Mott, Frank. L. *American Journalism, A History: 1660-1960*. 3rd ed. New York: Macmillan, 1962.
- Nocolay, Theresa.F. *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, New York: Peter Lang Publishing, 1995.
- Richards, Jeffrey H. and Sharon M. Harris. *Mercy Otis Warren: Selected Letters*. Athens and London: The University of Georgia P, 2009.
- Richardson, Gary A. *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*. New York: Twayne Publishers, 1993.
- Richardson, Lyon. N. *A History of Early American Magazines, 1741-1789*. New York: Nelson and Sons, 1931.
- Roberts, Cokie. *Founding Mothers: The Women Who Raised Our Nation*. New York: Harper Collins, 2004.
- Sears, Lorenzo. *American Literature in the Colonial and National Periods*. Boston: Little, Brown, 1909.
- Stuart, Nancy Rubin. *The Muse of the Revolution: The Secret Pen of Mercy Otis Warren and the Founding of a Nation*. Boston: Beacon Press, 2008.
- Tyler, Moses C. *Literary History of the Revolution*. New York: Putnam, 1897.
- Warren, Mercy Otis. *The Adulateur, a Tragedy, as it is now Acted in Upper Servia, 1773*. Tarrytown, New York: William Abbatt, 1918.
- Warren, Mercy Otis. "The Group." *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*. Ed. Montrose J. Moses. New York: Benjamin Bloom, 1964. 209-232.
- Warren, Mercy Otis. *History of the Rise, Progress, and Termination of the American Revolution Interspersed with Biographical, Political and Moral Observations*. 2 vols. Indianapolis: Liberty Fund, 1994. <http://oll.libertyfund.org/title/187228> January 2012.
- Warren, Mercy Otis. "The Defeat." *The Blockheads, and The Defeat*. Gloucester: Dodo Press, 2009. 31-43.
- Zagarri, Rosemarie. *A Woman's Dilemma: Mercy Otis Warren and the American Revolution*. Chichester, West Sussex: John Wiley & Sons, 2015.

AMERICAN REVOLUTIONARY WAR FROM THE PEN OF MERCY OTIS WARREN

The second half of the eighteenth century and the American War for Independence represent an extremely important period, not only because of the historical context and the birth of a new nation, but because of its relevance to the literary history of America. This period records a huge literary output of patriot authors devoted to the struggle for independence, the celebration of the American nation, glorification of prominent individuals in the revolutionary struggle, but also anti-revolutionary inspired works that called for loyalty to the

UK. American drama writers took an active part in the American revolutionary struggle, and this paper will analyze the text and context of the war from the patriot's perspective through the works of one of the first female dramatists in America, Mercy Otis Warren. In addition to interpreting the significance of her dramatic output and the importance of a satire as a powerful weapon in the American revolutionary war, this paper will also analyze the term "republican mother", which Mercy Otis Warren introduced to describe changes in the role of women in American society and culture, confirm her authority as a writer and a fighter for independence, and finally to smooth the path for oncoming female writers in the nineteenth century.

Key Words: American Revolution, patriots, loyalists, drama, satire, Mercy Otis Warren, female authorship.